

HIND

V. Leng Tammepu. T.

Ilmub kolmapäeviti

Õpilasteleht

Toimetuse ja talituse Tallinnas, V.-Roosikrantsi 3
Tartu kontor: Ülikooli 21, Tartus

Posti jooksev arve nr. 2188

Tellimishind: 1 kuu — 20 s., 2 kuud — 40 s., 3 kuud — 50 s., 6 kuud — 1 kr., aastakäik 1 kr. 50 s.
Kuulutused: 5 senti mm, lehe ees — 10 s. mm, tekstis — 12 s. mm, teksti kirjaga — 15 s. mm

Nr. 2.

4. oktoobril 1933. a.

II aastakäik.

Ühistegeline võistlustöö õpilastele

Väärtuslikud auhinnad paremate tööde eest. Huvitavamad tööd avaldatakse ühistegelistes ajakirjades

Ühistegelise kasvatustöö ja õpilaste kooperatiivide arendamise otstarbel korraldab Eesti Ühistegelise Liidu juures asuv Õpilaste kooperatiivide Kesктоimkond kooliõpilastele kirjatööde võistluse teemal: „Ühistegevus meie koolis“. Neis koolides, kus puuduvad ühistegelised algatused, võivad õpilased kirjutada: „Kuidas võiks arendada ühistegevust meie koolis“.

Võistlustöö pikkuseks on määratud 5000—10.000 tähte. Võistlusest võivad osa võtta kooliealised õpilased

Võistlustööd tulevad kirjutada selgelt loetavas kirjas või kirjutusmasinal ja esitada 1 eksemplaris Õpilaste Kooperatiivide Kesктоimkonnale, Eesti Ühistegelise Liidu juures, Tallinn, Narva maant. 27. Tööd tulevad esitada märgusõna all ja juurde lisada sama märgusõna kandvas kirjaümbrikus autori nimi ja aadress. Tööde vastuvõtmise viimaseks tähtpäevaks on 15. detsember 1933. a.

Võistlusel paremaks tunnustatud viie töö eest antakse auhindadeks 60 krooni väärtuses õppevahendeid (auhinnasaaja valikul) ja 25 kr. väärtuses E. Ü. Liidu kirjasel ilmunud ühistegelisi raamatuid. Ühistegelisi raamatuid saab iga auhinnasaaja 5 krooni väärtuses ja õppevahendid: I auhinnaks 25 kr., II auh. 10 kr. ja III auh. 7,50 kr. väärtuses. Määratud on kaks II ja III auhinda.

Auhind. komisjon võib oma äranägemisel jätta mõne auhinna väljaandmata või kokkuleppel Eesti Ühist. Liiduga täiendavaid auhindu määrata. Auhindamise komisjoniks on Õpil. Koop. Kesктоimkond.

Peale auhinnatud tööde on ette nähtud auhindamise komisjoni poolt vääriliseks tunnustatud tööde eest kuni 50 võistlusest osavõtjale igale 1 eks. hinnata nädalalehte „Ühistegelisi Uudiseid“ ühe aasta peale.

Odor on parim
hambapasta 30 SENTI TUUB

Auhinnatud tööd jäävad Õpil. Kooperatiivide Kesктоimkonnale, kes võib neid kirjastada oma äranägemisel või avaldada mõnes ajakirjas, tasudes honoraari ilmunud tööde eest „Ühistegelistes Uudistes“ maksetavate normide ulatuses.

Auhindamata tööd jäävad kesктоimkonna arhiivi, kui neid tagasi ei nõuta ja kirjaümbrikud autorite nimedega hävitatakse, kui kesктоimkond mõne töö kasutamise suhtes ei lepi autoriga eraldi kokku (ajakirjades avaldamiseks).

Auhindamise komisjon avaldab võistluse tulemused kahe kuu jooksul, arvates käsikirjade sisseandmise viimasest tähtpäevast.

Õpilaste Kooperatiivide Kesктоimkonna juhatus

O. J. Kiesel, H. Summer, J. Kütt ja J. Jaanusson.

KUMBLUSSEEP

A. FREDERIK G. TARTUS

Lugege täna lehest:

Kui raudtee oli alles laps.

Endu püüab loomi Indias ja Aafrikas.

Uudiseid kodumaalt ja laia maailmast.

Noorte osa.

Huvitavaid ülesandeid.

Romaanis jutustab Hatako vend askarite rünnakust manjemade külale.

Kui raudtee oli alles laps.

Aastal 1826.

„LOCOMOTION“ JA „MYLORD“. — KES VÕIDAB. — KÜÜNAL AKNAL.

Puh-puh-pš — vuhises ja nohises väike halenaljakas vedurike.

Sel vedurikesel oli ees korstnaks suur pikk toru nagu raudahjul ja väike katel. Kummalgi pool katelt laskusid raudvardad alla nelja ratta külge. Need panidki keerlema rattad ja liikuma väikese vedurikese.

Mänguveduri nimi oli „Locomotion“ ja ta polnud ehitatud sugugi mitte mänguasjaks, vaid maailma esimese ja esialgu ainukese raudtee, Stoktoni ja Darlingtoni vahelise liini ühendusepidajaks. Stokton ja Darlington on kaks väikest linnakest Inglismaa idarannal.

Raudtee avati siin alles hiljuti, 27. septembril 1825 ja seal, kus rong läbi läks, jooksid inimesed iga kord välja rööbaste äärde vaatama kummalist raudruuna.

Vedurikese külge oli kinnitatud veel pisem tender. Tendril seisis vedurijuht. See polnud mitte ainult veduri juht, vaid ka kütja. Aega oli, ta jõudis aegajalt süsi pilduda väikesesse ahju kui ka veduri vända juures askeldada.

Masinistil polnud peakohal mingit varju, mis teda oleks kaitsnud vihma, lume või päikese eest. Omnibuste kutsarid olid igatahes paremini varjatud.

„Tere, sõber Bill!“ hüüdsid temale piki teeveeri reas seisvad tuttavad.

Ja Bill kergitas iga silmapilk kübarat, mis kõrguselt meelde tuletas vedurikorstnat ja kummardas ühele ja teisele poole tuttavaid tervitades.

Rong polnud kuigi suur: umbes kümnekond vagunit, rohkem postitõldade kui raudteevagunite laadi. Nad olid väikesed ja õige kirjud. Esimese klassi vagunid olid kollased, teise klassi vagunid valge-rohelised ja kolmanda klassi vagunid tumesinised. Kollaste vagunite katustel veeti reisijate pagasi. Valge-roheliste vagunite katused olid tühjad ja tumesinistel polnud katuseid üldse.

Masinist ja konduktorid, kes nagu kutsarid tõldadel istusid erilistel pukkidel väljaspool vaguneid, kandsid helepunaseid riideid.

„Ohoo, Bill!“ hüüdis äkki üks

konduktor esimese vaguni pukilt. „Sul tuleb James vastu. Vaata, suits paistab. Lisa auru, kui sa tagasi ei taha ronida.“

Bill ronis veepaagile tendril ja hakkas kätt silmade ette tõstes vaatama kahe läikiva paelana jooksvat teed.

„Goddam! Saadan!“ vandus Bill, ise piltidel kujutatava saadana taoline oma erepunases ülikonnas. „Tulp on veel tükk maad eemal. Kes saab enne sinna?“

Bill tuli paagilt maha ja viskas ahju tubli labidataie sütt. Keeras siis regulaatori vända täiele käigule. Vändad rataste küljes hakkasid liikuma kiiremini ja kiiremini. Vedur lendas suurima kiirusega, see polnud enam naljaasi — 10 kilomeetrit tunnis!

Kuid vastu kihutas rong sama kiirusega. See sõitis samal liinil, sest rohkem liine ei olnudki. Mis pidi juhtuma mõne minuti pärast? Kas tõesti on ees kokkupõrge, vedurite ja kümnete inimeste hukk?

*

Tee keskpaigas mõlema veduri vahel seisis punane tulp. Saadus oli niisugune, et see, kes ennem tulbast mööda jõuab, võib peatamata edasi sõita, teine aga pidi õnnelikuma võistleja ees taganema kuni lähema jaamani või teelahuni. Alles seal saadi üksteisest mööda.

Bill lisas ühtelugu tuld. Vedur vilistas hoiatavalt, sest ta kihutas ju pöörase kiirusega, 12 kilomeetrit tunnis. Tervelt kaks kilomeetrit rohkem kui enne seda ettenägemata võidusõitu.

Kuid ka Billi võistleja ergutas oma raudruuna. „Mylord“ ei olnud halvem „Locomotionist“. Kumb võidab?

Kõigist kollaste, valgete ja siniste vagunite akendest pistsid reisijad pead välja, löödi kihla. „Panen guinee välja kümne šillingi vastu, et võidab meie vedur!“ hüüdis erutatult isand hallis valge vaguni aknast.

„Võtan vastu, sir“, vastas kollasest vagunist teine noor, monokliga silmas ja nii kõrge kõva kraega, et tundus arusaamatuna, kui-

das see ta hästisilutud pead ära ei kisu kaela otsast.

„Ära maga, Bill“, hüüdis punane konduktor viimase vaguni katustelt. „Ma panin sinu peale viis šillingit!“

Bill isegi oli jõudnud juba kihla vedada reisijatega. Ta vedurijuhi au oli kaalul, endastmõistetavalt ka taskuvid. Ja ta sooritas väleduse ja kärmuse imesid. Labidas muudkui lendas süte ja ahju vahet.

Tulp jõuab lähemale... Veel mõned ringid... kiiremini...

Bill puhub sarve, paled pungil. Pauh, pauh — ja stop!

Aur vusiseb ja punase tulba juures peatuvad — „Locomotion“ ühelt poolt ja „Mylord“ teiselt poolt.

Ei olegi võitjat. Mõlemad jõudsid kohale ühel ajal. Kes nüüd peab taganema?

„Tervist, Bill!“ teretab „Mylord“ vedurijuht.

„Tervist, James!“ karjub Bill vastuseks. „Sul tuleb vähki mängida! Mul on reisijaterong.“

„Ei mõtlegi, sõber Bill. Tagane ise oma džentlmenidega!“

„Oled hull, James, või mis! Vaata, mis sul taga ja vahi siis minu tõldu. Noh!“

„Sul on nägemine nõrk, sõber“, karjub James. „Võta silmad pihku ja vaata, mis mul sabas on. Haha-haa!“

Bill hüppas tendrilt maha ja vaatab vastarongi. Sülitas siis ja kuuldavale tuli vandesõna. Ta tuli tagasi vedurile ja hüüdis sealt hiritavale Jamesile:

„Olgu, surnumatja. Seekord sul veab. Ma taganen. Mine.“ Ja Jamesi naeru ja oma reisijate kisa saatel hakkab Bill taganema ühes oma kirjude vagunite reaga.

Mispärast? Vähem kui aasta jooksul, mil üheliinisel raudteel liikusid rongid, olid juba jõudnud välja kujuneda teatud kirjutamata seadused. Kahe rongi kokkusattumisel andis kaubarong maad reisijaterongile. Tühi rong pidi taganema koormatud rongi ees. Seekord aga oli James'i rongil, kuigi see koosnes kaubavagunitest, surnu. Ja see andis temale õiguse

edasi sõita, mis eest James Billilt küll päris „surnumatja“ nime.

Lähemal teelahul pääsesid rongid teineteisest mööda ja tervituseks veel labidat keerutades sõitis vihane Bill oma rongiga edasi.

*

Kuid Billil ei pidanud seekord olema õnne.

Järgmises jaamas polnud ette nähtud peatust ja Bill otsustas vedurile kõva sõit teha, mispärast ta innukalt oma pasunat puhus liginemise teatamiseks.

Kui aga rong jaama kohale jõudis, sülitas Bill, viskas pasuna maha ja hakkas otsekohe andma vastuauru.

Vedur ähkis, nagu oleks tal hing kinni jäämas. Hakkas siis visisema ja veel mõne jala jooksnud peatas ta täpselt jaamaülema akna all.

„Hee, Bill! Mis on lahti?“ karjuti vagunitest. „Miks sa peatasid?“

Bill osutas vastuse asemel aknale. Seal põles kõrge lühtri sees küünal. Päris tavaline küünal, kuid see oli märguanne. Oli kokku räägitud, et kui peatust peaks vaja olema, siis ülem aknale küünla välja paneb.

Küünal oli ainuke ja esimene signaal esimesel raudteel. Seekord tuli jaamast peale sõitjaid, kes asusid vabadele kohtadele kollases vagunis.

„Head teed, Bill!“ hüüdis jaamaülem mütsi keerutades ja vedurikesel hakkasid vasksed vardad uuesti liikuma, ühes nendega ka kõrged rattad. Ikka üles-alla käisid vändad ja nendega rütmis nohises ja hingas „Locomotion“.

Täna jõudis Bill Darlingtoni pärale tunniajalise hilinemisega.

Noh, heakene küll. Otsustasin kinni püüda sellesama ainukese tiigri, mis Indias veel on järele jäänud. Kõik lehed töid päevpäevalt pilte tema uusimatest ülesvõtetest.

„Ülesvõtted? Pildid lehtedes?“

„Muidugi. See ongi kultuur. Oled ju näinud kultuurfilme, need on ikka loomadest, lõvidest, krokodillidest. Ja ajalehe kultuur on seesama.“

„Kummaline!“

„Jumalik, aga mitte kummaline. Kuula edasi. Tiigri otsisin üles džunglis ja tead mis teed juhatas? Nägin enne ühe telgi.“

„Telgi? Kas tiigrid siis elavad telkides?“

„Ära sega. Siis nägin veel teise telgi ja kolmanda. Ühel lehvil saksa lipp, teisel inglise ja kolmandal prantsuse. Kolm kõige kuulsamat firmat olid sisse piiranud India ainsama tiigri ja võistlesid omavahel tiigri püüdmises. Mina torkasin nende kõrval kepi maasse ja riputasin mütsi selle otsa.“

Inglise kütid olid teinud hiigel-püünise. Kümme kilomeetrit ruudus olid nad okastraadiga ära piiranud, ühele poole jätnud laiad väravad ja väravale pannud kitsetalled. Ja elektriga kõik. Ülevalt vaatetornist näed, kui tiiger väravast tuleb kitsi murdma, vajutad nupule ja tiiger on lõksus. Väravad lähevad kinni.

Prantsuse kütid kaevasid augu. Katsid augu peene võrguga, külvavad peale rohu ja istutasid lilled, et tiiger ei märkaks. Augu taga aga olid söödaks välja pandud sead.

Sakslased jälgisid tiigrit õhupallilt. Neil oli valmis raudkuppel. Selle alla pidi tiiger jääma nagu kärbes.

Mina vaatasin kõiki neid keerulisi seadeldisi ja mõtlesin: kaks-kümmend purki viiskümmend senti purk. Odav, mis odav.“

„Liim, eks, Endu?“

„Liim muidugi.“

„Aga tiiger?“

„Mis tiigril viga, tema meeoleu oli lõbus.“

Päeval käis inglise aia juures ja heitis pikali just värava kõrval. Nii et kui sakslased ülevalt alla lasevad oma raudse lambivarju, see aia otsa jääb. Igatepidi hädaohuta. Tiiger lamab, haigutab ja ootab, et kitsetalled ise ta juurde välja tulevad. Inglise istuvad oma nupu juures, sakslased vahivad ülevalt, tiiger alt ja nii lõbus-

**Iga „Õpilaslehe“
lugeja ostab kõik**

**oma raamatud
ja koolitarbed**

koolikirjastusühisus

„TÖÖKOOLILT“

Tallinnas, V. Roosikrantsi 3

Endu püüab suuri loomi.

„Näe, Endu, sina siin. Tere!“

„Jumalaga.“

„Kuhu sa ruttad?“

„Loomaaeda.“

„Mis sinna, Endu? Lähed loomi vaatama?“

„Vaatama? Mis sa neist ikka vaatad, kui sa nad ise oled kinni püüdnud.“

„Kuidas ise püüdnud?“

„Lihtsalt: kõik loomaaia loomad on minu enda, Endu, püütud.“

„Sina püüdsid loomaaia loomad?“

„No muidugi.“

„Ei või olla.“

„Ärgu olgu mu nimi Endu, kui ma sõnagi oleksin valetanud.“

„Ei usu.“

„Kuidas tahad.“

„Ei usu. Näiteks kas või tiigri. Kuidas sa tiigri kätte said?“

„Tiigri püüdmine ongi kõige lihtsam.“

„Kuidas nii? Auguga, rauda-
dega või muudviisi?“

„Ei üht ega teist. Lihtsalt liimiga.“

„Liimiga?“

„Muidugi. Kõige harilikuma kontoriliimiga, kaks-kümmend purki viiskümmend senti purk. Kokku 10 krooni.“

„Kuule, mis sa luiskad. Tiiger pole sul mingi kirjaümbrik.“

„Nimelt et ei olegi. Ümbrikku on vaja kleepida, tiiger aga kleebib end ise.“

„No Endu, mõtled sina aga välja!“

„Mõtlen välja! Asi oli veidi tõsisem. Kõige raskem on tiigrit üles otsida. Kinnivõtmise on juba kergem. Lugesin raamatuid, vaatasin kinodes kultuurfilme ja siis sõitsin kõigepealt Indiasse. Häda. Seal tuleb üks tiiger praegu sajatuhande auto kohta. Ja seegi üks tiiger istub nüüd ilusti loomaaias. Mis teha. Raha on kulutatud, sõit maksab ju rängalt. Kaks-kümmend liimipurki pagasiga ära vedada Indiasse läheb ise juba maksmata.“

tavad nad üksteist vastastikku. Viimaks hakkab tiigril janu ja ta jookseb minema.

Õsiti leidis tiiger meelelahutust prantslaste kulul. Tuli augu juurde, just veerele, tõmbas suhu veidi rohtu või mõne lillekese augu servalt ja heitis saba liputades pikali. Vaatas sigade otsa ja tundis isu kasvavat. Ta teadis väga hästi, et teda laskma ei hakata, vaid elusalt tahetakse püüda, sest ta on ju India ainuke tiiger. Sellepärast läks ta jultunuks. Kõigil kolmel firmal oli varuks hulk ülesvõtteid tiigrist, neid saadeti ajalehtedesse. Tiigrit ennast aga nad kätte ei saanud.

Kaabu silmadel vaatasin ma tükk aega seda janti. Viimaks luurasin ja leidsin raja, mida mööda tiiger käis joomas. Rada viis läbi paksu padriku, üleval on hiigelpuud. Kogu tee on kaetud lehtedega. Isegi päeval on pime. Õsiti kuuvalgel hiilib tiiger rada mööda kuldse varjuna. Tulin ükskord siia ja kallasin kõik lehed rajal liimi täis. Ja läksin ise ilusti magama.

Hommikul laenasin sakslaste käest väikese veoauto ja läksin India ainukese tiigri järele. Jalgrajal leidsime töölistega hiigelsuure lehtede kompsu, nagu oleks lehti niisama naljaks kokku pressitud. Tõstisime müraka üles ja sõidutasime lähemasse jaama. Seal vagunisse. Vagunis ma hakkasin kõrva lähemale pannes kuulutama, kus on tiigri lõust. Siis uuristasin sinna augu ja toitsin kogu tee tiigrit liha ja piimaga.

Koju jõudes panime tiigri soojavee basseini, liim sulas ära ja tiiger tuli välja lehtedest otsekui mähkmetest. Haigutas, ringutas ja oligi loomaaias.

„Ei usu.“

„Mine, vaata ise, kas ta on seal või mitte.“

„Aga kuidas see siis võimalik oli?“

„Lihtne asi. Tiiger astus liimisele lenele. Leht kleepus külge. Tiiger tõstis käpa, tõmbas keelega, leht jäi lõuga kinni. Tiiger hüppas. Kõik neli käppa jäi lehtede külge. Tiiger vihastus, veeretask end maas ja veeretask end ise lehtede sisse.“

„Ei ole tõenäoline.“

„Katsu ise. Kui sügis tuleb, lehed langevad, kalla nad liimi täis ja heida siis ise pikali...“

„Vahva, Endu.“

„Või veel.“

„Aga jänesed loomaaias, kas need ka on sinu püütud?“

„Minu.“

„Riputasid neile soola sabale, eks?“

„Riputasin.“

„Soola?“

„Ei. Nuusktubakat.“

„Hahaa, oled sina aga naljavennd, Endu!“

„Sugugi mitte. Jänesel on vägi õrn nina. Teadsin ju. Metsas oli legendik, kus jänesed käisid metsniku külitud kaera söömas. Raputasin maha nuusktubakat. Kaunis rohkesti. Jänesed hakkasid aevastama, süda läks neil sees halvaks. Minestasid. Korjasin nad kokku ja tõin loomaaeda.“

„Noh, Endu, kas jõe hobi siis ka on sinu püütud?“

„Jõe hobi? See oli alles nali. Jõe hobi on ju lihtne asi. Paks ja söödik mis hirmus. Söitsin Aafrikasse ja otsisin üles soo, kus need loomad asuvad. Võtsin kaasa iga-sugu söödavat. Banaane, meloone, apelsiine. Jäin kaldale. Kübara panin puuvilja täis ja ise peitsin end laia vere taha. Jõe hobi alul kartsid, harjusid aga varsti. Hakkasid lähemale tulema. Kübaras on maitsvad asjad, mis asjad, jõe hobi sellest ei küsi, oleks aga

maitssev. Tuleb üks paks lähemale, tõmbab banaanikimbu suhu. Mina lükkasin otsekohe teise järele. Tõmbab ka selle ära. Kuipalju ma banaane ära kulutasin, päris pankrott. Terve neegriküla vedas mulle banaane.

Viimaks hakkas lugu mind tüütama. Jälle tuli üks vanem, paks hobu. Tegi juba lõua lahti, et banaane haarata, mina aga taganen. Tema mu järele. Sai aga banaane vaevu puutada, kui mina edasi lähen. Tema ikka järel. Vaevalt jõuan ma nii kiiresti eest lipata, kui tema järele jookseb. Kübara serv on ees, ta ei näe ega taipa, kuhu ta jookseb. Nii tõin ta otsekohe puuri. Kui vaeneke asjast aru sai, oli juba hilja. Heitis pikali ega tahtnudki enam banaane. Mine vaatama, sööb kõike, ainult mitte banaane. Nii solvas see lugu ta hinge.“

„Kummaline küll.“

„Minu lood on kõik kummalised. Aga aeg on minna. Jumalaga. Nägemiseni. Kui soovite, võin ka teile püüda, mis aga tahate. Kanaarialinde, karusid, liblikaid, elevanti. Ei ole kallis. Tiigri püüdmine maksis kümme krooni. Liblikas tuleb odavam. Kirjutage.“

Ilma „Õpilasleheta“ ei saa meie enam läbi!

Nii kirjutavad meie noored sõbrad maalt. Tellige veel täna Õpilasleht ära lähemast postiaagentuurist!

Uudiseid kodumaalt ja laias maailmast.

Üks gramm kõige kallimat ainet — raadiumi — on ka Eestis.

Hiljuti osteti Tallinna erahaigalale 1 gr. raadiumi. See haruldane algaine ehk element saadab endast välja silmale nähtamatuid radioaktiivseid kiiri, mida võib kasutada mõnede haiguste raviks. Et raadiumi leidub maakeral väga vähe ja et tema eraldamine puhtal kujul on ütle mata keerukas töö, siis on ka raadiumi hind uskumata kõrge: 1 gr. maksab 3 miljonit senti. Kuld raadiumi kõrval on hoopis väärtusetu asi: 1 gr. kulda maksab ainult 3 krooni. Selle eest aga on raadiumi kogu maailmas ainult mõnikümmend grammi. —

Raadiumi kiirguse toime on väga tugev ja see tungib peaaegu takistamatult läbi klaasi, puu, kivi. Ainult paks seatinakiht peab neid kiiri kinni, mis pärast raadiumi hoitaksegi paksuseinalises seatinakarbis. Kuid ka sealt tungib radioaktiivseid kiiri välja. Nii juhtus ühe arstiga, kes kandis raadiumikarbikest vestitaskus, omapärane õnnetus: raadium „põletas“ tal kehasse haava, mida ei saadud enam kuidagi ravida.

Lõpuks olgu ka tähendatud, et raadiumil „raadioga“ ei ole midagi ühist peale ühtemoodi kõlava nime.

Tornaado kohutav hävitustöö.

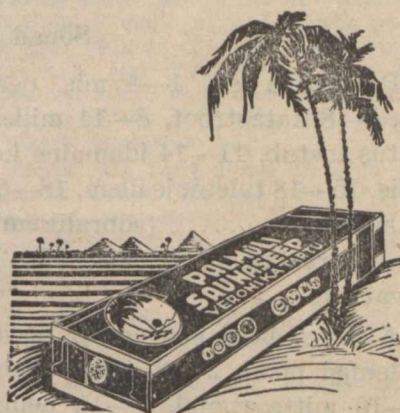
24. septembril tormas üle Mehiko tornaado, mis sõna otseses tähenduses pühkis oma teelt suuri kivimaju, väiksemaid ehitistest rääkimata. Inimohvrite arv pole veel kindlasti teada, kuid arvatakse, et see tõuseb 5000-ni. Mitu kord rohkem inimesi on jäänud peavarjuta. Kõige rohkem on kannatanud Tampico linn, mis suuremalt jaolt täiesti purustatud. Tornaadoga kaasas käis pöörane vihmavaling, tekitades uputust.

Tornaado väikesel süütel kujul on meilgi tuttav „tuulispeana“, mis keerutab mõnikord palaval suvipäeval maanteedelt või põldudele tolmu ja puru. Harvemini tekib äikesepilve eel päris keeristorm, ja see võib juba katuseid lõhkuda, puid murda ja muud kahju sünnitada. 1932. a. suvel Viljandimaal, Heimtalis, purustas isegi ühel asunikul maja ja kandis niidul heinakuhjad laiali. Kuid kohutavad tornaadod ilmuvad kõi-

ge sagedamini Põhja-Ameerikas, kui kaks vastassihis liikuvat õhumassi kokku pörkuvad. Tornaado pöörane jõud tuleb sellest, et ta liigub väga suure kiirusega — üle 100 km tunnis. Mehiko tornaado liikus isegi 150 km. kiirusega!

Hundid murravad loomi.

Ajalehed toovad mitmelt poolt sõnumeid, et sügise tulekuga hun-

did lähevad liiga julgeks ja tungivad koduloomadele kallale. Nii olevat Põltsamaa ümbruses, Lustivere vallas, kus väga laialdasi metsi ja rabasid, hundid murdnud 50 lammast, 2 lehma, 1 hobuse ja palju koeri.

Pühapäeval, 24. septembril, korraldati seal suur nundijaht: pea-aegu 200 inimest — politseinikud, kaitseliitlased, kütid ja hulk ajaajaid — asusid kriimsilma haaran-gule. Loodeti vähemalt 20 hunti maha lasta. Suur aga oli kõigi pettumus, kui õhtul jahimehed pidid koju tulema, ilma et oleks ühtki hunti näinud! Ajajad hirmutasid küll välja kaks põtra, mitukümmend metskitse, mõtuseid, rebaseidki, aga hunt jäi küttidele nägematuks. Just nagu oleksid hundid aegsasti teada saanud inimeste kurjast kavatsusest ja jalga lasknud kardetavast kohast.

Uus rekordlend taeva poole.

Võib olla mäletavad veel „Õpi-

des: „Mis mett sul vaja, kui sa sööd inimese liha. Sa oled hüään!“

Siis tuli veel üks. See haaras mu juukseid-pidi ja hakkas vanduma. Äkki kuulsin ma vandesõnade vahel teisi, meie keeles öeldud sõnu: „Ma olen samuti manjema. Su juustesse peitsin ma noa!“

Kui päike alla vajus, hakkasid askarid minema. Ainult mõni üksik jäi laagrisse. Üks neist istus minu juure; ütlesin temale, et päiklipuu alla mul jäi veel mett ja palusin teda, et ta mulle selle tooks. Kui ta ära läks, raputasin pead kuni nuga välja kukkus; võtsin selle siis hammaste vahele ja lõikasin rihmad läbi. Tagasitulnud askari ei jõudnud küsidagi, kust ma noa sain, kui ma juba tema kallale kargasin. Ta kukkus maha ja tahtis karjuda, ma lõpetasin aga ta elu sealsamas ja jooksin koju. Õnnetuseks olid askarid juba varem seal ära käinud, leidsin ainult veel suitsevad ahervarred. Hulk meie inimesi lamas maas tapetult, teine osa oli ära veetud. Jooksin kaks korda ümber meie asunduse otsides võlurit, et temale kätte maksta, leidsin aga ainult sinu...

Ütle, vend, miks ei salli teised, et meie sööme inimese liha? Mis sa arvad?“

Ta ei saanud aga vastust oma küsimusele. Äkki läbistas ööpimeduse kohutav, metsik mõirgamine, mis mõlemad hirmust pani tarduma.

„Metsavaimud!“ sosistas vanem hirmust värisevail huulil. „Lähme rutem minema siit!“

Komistades ja longates ruttas ta vee poole. Hatako vaatas hirmunult ringi ja pistis noa

suure puu juurte vahel hiiglakilpkonna taolist varju. See oli lootsik. Tähe kiir säras läikival relval, mida liigutas nägematu käsi ja ühteaegu kostis tasane hääl.

„Mis sa ütlesid?“ küsis see hääl ja lootsiku serva kohal paistis kellegi pea.

„Ei midagi. Lükka eemale, Nandu, ta on nähtavasti magama jäänud“, vastas tasa paadis istuja.

„Neid on kolm... Meie ei saa nende käest lootsikut ära võtta... tuleb ujuda... Kas jõuab mu vend jõest üle ujuda?...“ mõtles metsmees tagasi hiilides tulnud teed mööda.

Järsku Hatako peatus ja jäi ärevalt kuulama: pimedast metsast kostis tume mõirgamine.

„Metsa däämonid lähevad jõe jooma“, sosistas ta rahutult üles vaadates puude latvadesse ja pinevalt kuulatades. Hääl aga ei kordunud enam. Mets jäi vait, otsekui ei sooviks ta paljastada oma süngeid saladusi.

Ettevaatlikumalt kui siinamaani roomas Hatako edasi teravalt ümber vahtides. Kohale jõudes tõusis ta suure palmi juures püsti ja lõikas terava noaga lahti tüki koort, mille küljest ta käristas mitu sitket, paelataolist riba.

„Kas suudad sa üle jõe ujuda, vend?“ küsis Hatako haavatu kõrvale maha istudes. „Lahes lootsikul istuvad askarid“¹.

Haavatu kokkus.

„Sa hiilised siia tasa nagu leopard, mu poiss. Ma ei pannud tähelegi su tulekut. Lase mind

¹ Sõdurid.

Noorte loomine.

Suvine Haapsalu.

MIDA NÄGIN JA TEGIN SUVITUSLINNAS

Read, mida teile, lugejaile, kirjutan, on minu suvised muljed meie suvitustlinnast Haapsalust.

Elasin tol korral Väike-Maarjas, kui mul avanes võimalus suvitada ühe suve Haapsalus. Olin juba varem kuulnud, et on olemas suvitustlinnu, ja nüüd, nüüd võin oma lihase silmaga kõike näha ja ka kaasa elada. Arvan, et teil on seda raske kujutella, kuivõrd vaimustatud ma olin, ikka Haapsalu ja Haapsalu. Kuid sinna oli veel veidi aega, enne kui algas reis. Ootasin ja ootasin ja nüüd, korraga, sõit lahti.

Meil tuli minna jala lähemasse raudteejaama, mis asus V.-Maarjast seitse kilomeetrit eemal. Peagi oli see tee seljataha jäetud.

Jaamas algas rongi ootamine. Põnevus tõusis enam, kui jaama tormas lõõtsutav „raudruun“. Ei läbenud enam oodatagi, mil rong peatub, vaid tormasin talle otse vastu. Jäi teinegi seisima. Läksime sisse. Ja algasime täie „auruga“ sõitu Haapsalu poole. Otsisin mugava koha akna alla, et vaadelda mööduvaid maastikke. Kohutaval kiirusel aga tormas rong ikka Haapsalu poole.

Aeg oli väga pikk, kuid äkki hakkas kaugelt midagi sinetama, sain aru, et see on meri. Rong peatus. Tormasin maha ja kohe jaama. Jaamaesine oli täis inimesi, kõik suvitajad. Leidsime oma sugulased, kes olid tulnud jaama meile vastu, ja nüüd liikusime suvitustlinna poole.

Esimene käik oli Siimo'ga mereranda, mida kohalises „keeles“ nimetatakse „plääsiks“.

Seda imet, mis siin oli! Liivasel pinnal asetused väikesed onnid, mida kasutatakse riiete hoiuks. Onnide ringis suvitab väike „Miki hiireke“, tundsin ta kohe ära, sest olin teda näinud filmides. Ei olnud enam aega ümbrust vaadelda, vaid hüppasime vette. Olin vare-

malt kuulnud, et merevesi on soolane, tahtsin seda kohe järel proovida. Tõmbasin üsna „priske“ sõõmu, mille tagajärjel puristasin tüki aega, enne kui sain aru, et olin teda palju tarvitanud. Oli teine ka päris „kihvt“, nii et veelgi tuleb soolane maik suhu, kui selle peale mõtlen. Väikese ujumise järele lippasime koju, sest õhtu oli üsna käes. Nii möödusid minu seiklused. Päeva läbi olime „plääsil“, õhtul aga promenaadil kontserti kuulamas jne.

Päeval, kui kord olime Siimo'ga juhuslikult kodus, sest seda juhtus harva, koputatakse uksele. „Sisse“-hüüdele avatakse uks ja sisse astub meie kampa kuuluv „poisipõnn“ Väinu. Ta oli tulnud ka suvitama.

Nii siis, meid oli kokku kolm: Siimo, Vilia ja Väino, kõik üheteistkümnepäevased. Oli meil aga põli, seda mõllu, mis ka ei olnud. Terve linn tundis meid „kolme musketääri“ nime all.

Möödusid päevad ilma suurema vahejuhtumiseta. Kõik tükid tegime läbi kordamisi.

Nüüd aga kavatsesime mingit erilist korda saata, nimelt: „poiste kolmevõistlused!“

Võistluskavasse kuulus mitmekesiselt, küll hüppeid, küll jookse, küll ujumist j. m. Võistlused otsustasime pidada suuremalt jaolt lossiaias. — — —

Võistluste lõpptulemus oli järgmine: I Vilio 44 punkti. Ning teise koha jagasid Siimo ja Väino 26 punktiga.

Veel veidi müra ja kära, ja — korraga kojumine. See tuli nii ruttu kui siiatulekki. Oli nii kahju, et jumalaga jäätul veeresid meil silmist pisarad, kuid polnud midagi parata.

Sellised olid minu seiklused Haapsalus.

Vilio P.

Lehtse algkool, V kl.

Tagalaht — Eesti läänepoolseim koht.

Tagalaht asub Saaremaa läänepoolseim koht, mitte kaugel suurest laevateest. Läänes ja loodes, Vilsandi saare juures, asub hulk hädaohutlikke karisid ja leetseljaku, nagu Suurkuiv, Tinarahu, Harilaid ja palju teisi vähemaid. Suurkuiv on saanud „laevade kalmistu“ nime, kuna ta on hukutanud palju laevu. Tagalahe loodekaldal asub Jaagurahu sadam ja samas Jaagurahu kivitööstus, kust hangitakse n. n. „Eesti marmorit“, mida ka suurel arvul vä-

lismaile veetakse. Too sadam hõlbustab suuresti liiklemist mandri ja Saaremaa vahel, eriti talvel, kui teised Saaremaa sadamad on jäätanud. Seetõttu sünnib ka talvine kaubavedu Tagalahe kaudu. Ka on ses lahes talvisel ajal hea kalasaak, mis annab teenistust rannarahvale. Suuremal arvul saadakse kilusid ja siigu, neid ekspordeeritakse ka välismaile.

Vanasti oli Tagalahe äärne rannarahvas vahvad meriröövlid ja ka praegune rannarahvas harrastab väheselt seda ametit: korjatakse mere äärest „aakrikku“ või mereandi, nagu laudu, planke j. m., kuid karmide karistuste tõttu on see „aakriku“ varjamine kadu-

mas. Vanasti aga mindud otsekohe hukkuvale laevale ja röövitud hädasolev laev ja meeskond paljaks. On raske kujutella, kuidas selleaegsed inimesed võisid olla nii halastamatud.

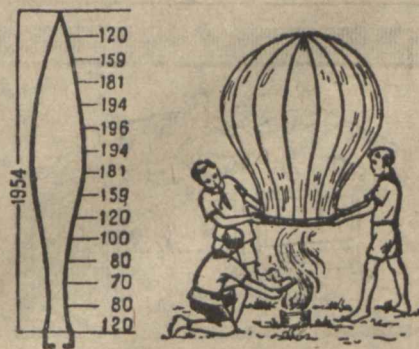
Tagalahe suus asub ka Vilsandi saar, mis on kuulsaks saanud säääl asuva lindude kasvatus- ja kaitsejaama tõttu. Igal suvel külastab saat palju huvireisijaid, tihcipääl ka välismaalasi. Kihelkonna lahe ääres asub ka samanimelise alev. Kihelkonna ja Vilsandi vahel peab ühendust mootorpaat. Ilusail suvedel on ka siin suvitajaid. Tagalahe leidub tervismuda, mis aga kahjuks on jäetud kasutamata. Tagalaht ühes Vilsandi ja teiste väiksemate saartega on Eesti läänepoolseim koht.

Ludvig Küll,

Rootsiküla algkooli VI kl. Saaremaal.

Õhupall.

Hangime õhukest paberit. Lõikame välja 12 riba, nagu joonisel näidatud, ja kleebime nad külgi-pidi kokku. Saame palli, millel on avaus all. Selle avause ümbritseme

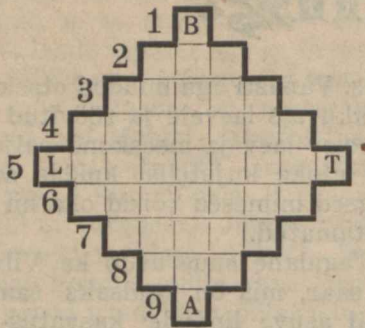
paksust paberist rõngaga. Palli alla peenikestele traatidele riputame plekk-karbi, millesse paneme tüki lambiõlisse kastetud vatti.

Et palli õhku lasta, tuleb teda hoida tule kohal. Õhk palli sees soojeneb ja hakkab palli tõstma. Nüüd süütame ka vatitüki karbis ja laseme palli lendu.

Muidugi teeme seda ainult vaikse ilmaga ja eemal majadest ning metsast.

Maadeteadusliku ülesande lahendus ja lahendajate nimed ilmuvad järgmises „Õpilaslhe“ numbris.

Ülesanne

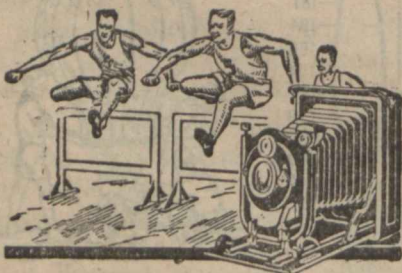
Leida sõnad, nii et kõige pikemas püstreas tuleks riigi nimi L.-Ameerikas! 1. Üksik täht. 2. On igal inimesel. 3. Sama mis isa — osastavas käändes. 4. Koera meelitusnimi. 5. Osa Läänemere. 6. Maa Aasias, alaleütlevas käändes. 7. Naise nimi. 8. Hoone. 9. üksik täht.

E. J.

Üks huvitav mäng.

Pimedate võidujooks.

Võistlejail seotakse silmad kinini. Nad peavad 3 korda ümber pöörama ja jooksma finiši, mis on umbes 50—70 sammu eemal. Maa peab olema täiesti sile.

On Teil teada,

et peale suure valiku uuematest fotoaparaatidest ja kõigist fotoartikleist veel meie mugav, kõigi tehniliste täiendustega laboratoorium Teile kasutuses seisab, kus ilmutame, kopeerime ja suurendame

Isegi halbadest negatiividest head tagajärjed! Ruttu ja odavasti! Amatööridele nõu ja juhatus tasuta. Jällemüüjatele 0/0%.

Foto ladu V. Shuras
Tartus, Riia t. 27, telef. 13-85.

„ÕPILASLEHE“ NR. 1 ÜLESANNETE LAHENDUSED.

Kuidas jaotasid pärijad oma päranduse.

Küsimus seisis selles, kuidas kolm pärijat omavahel ära jaotavad 21 vaati veini, millest oli 7 täis, 7 pooleldi täis ja 7 tühja vaati. Niihästi vaate kui veini pidi igäüks saama ühepalju. Jagamist on võimalik nii toimetada.

1. saab 3 täit, 1 pooleldi täis ja 3 tühja vaati; 2. 3 täit, ühe pooleldi täis ja 3 tühja vaati; 3. ühe täie, 5 pooleldi täis ja ühe tühja vaati.

Võib aga ka nii jaotada:

1. saab kolm täit, ühe pooleldi täis, kolm tühja; 2. saab kaks täit, kolm pooleldi täis, kaks tühja vaati; 3. aga saab kaks täit, 3 pooleldi täis ja kaks tühja vaati. Nii oleks igäüks saanud 7 vaati ja 3½ vaati veini.

Kuidas keegi kellegagi on sugulane.

Kelleltki daamilt küsiti: „kuidas on see härra teiega sugulane. „Tema ema on minu ema ainuke laps“, vastas daam. Missugune see sugulusaste siis võib olla?

„Minu ema ainuke laps“ — sellega võib mõeldud olla ainult kõneleja ise. Kuna ta end nimetas küsitava härra emaks, siis on sugulusaste selge — ema ja poeg.

Tegev- ja vastutav toimetaja
Helmi Jansen.
Väljaandja k.-ü. „Töökool“ Tallinn.

**Ostke
Akadeemilisest
Kooperatiivist!**

**Elektro-Büro
A. E. G.
materjalide ladu**
TARTUS, Riia tänav 25.
Telefon 4-91

soovitab
rikkalikus valikus mitmesuguseid

**elektri-
tarbeid**

Koolidele jõulunäidendeid

täielikus valikus pakub

„Postimehe“ raamatukauplus

TARTUS, Suurturg 16, tel. 2-50

Pagari, kondiitri-
äri ja rohvirz

J. Liim

TARTUS - RIIA 11
TELEF. 9-46

**Teid toidetakse
parimini terves
Tartus!**

Toidud värsketest aineist.
Ruumid mugavad ja puhtad.
Teenimine viisakas ja kiire.

**SÖÖGISAAL
„ROOM“
Rüütli tn. 1.**